

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Epitome Annalivm Trevirensium

Masen, Jacob

Augustae Trevirorum, 1676

Epitomes Annalium Trevirensium Liber XIII. Paschalis II. Pap. Henricus IV.
Imp.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12542

EPITOMES
ANNALIUM
TREVIRENSIUM
LIBER XIII.

Paschalis II. Pap. Henricus IV. Imp.

An. Ch. 1100.

Godefrido
mortuo, Bal-
duinus frater
Rex Hieros.
succedit.

Inferior Lo-
tharingia
Limburgenfi
Comiti de-
fertur.

1101.

Henricus
poenam Dei
agnoscit, &
S. Maximino
ablata red-
dit.

Ortunata Lotharingorum in oriente re-
gnantium auspicio, mors præstantissimi
Ducis Godefridi excepit, lætius obita,
quod juxta morientis pro salute nostra
Christi monumenta contingeret. Bal-
duinus frater locum communibus sus-
fragiis tenuit, jussusque, ne autoritas imperanti de-
esset, Regis titulum munusq; capeffere. Quod, cum
seculi post Christum duodecimi anno primo, Dux idem
superioris ad Mosellam Lotharingæ & Solymorum,
inchoavit. Et illius quidem administrationem in Wil-
helmum fratrem Bononiæ Comitem transtulit; Lotha-
ringiæ verò inferioris ducatum Henricus Limburgi
Comes ab Imperatore est consecutus, donec, lapsis
gratiâ Cæsaris eodem ad Brabantos delato, rursus ex-
cideret.

Sub hoc tempus Henricus Imperator gravi corpo-
ris afflictus molestiâ, nec ignarus S. Maximini possessio-
nes in Suab - & Ebernsheim à se temerè abstractas, re-
stitutionem Deo Sanctoque Maximino pollicitus, fan-
tatem, ut publicis profiteretur literis, recepit, simulque
his ipsis Folemarum Abbatem in jus pristinum immu-
nitatemque reduxit. Quâ æquitate par erat injuriarum
toti Ecclesiæ illatas sarcire. *Vt felix afflictio corporis
est, qua menti sanitatem restituit.*

Gravior morbus Egelbertum Trev. Archiepiscopum, anno schismatici regiminis quarto & vigesimo, Nonis Septembris oppressit: incertum, an conciliatum Ecclesie. Illud fatis compertum, extremos vitæ annos singulari in egenos beneficentiâ, & laudatæ moderationis famâ ornasse, atq; in æde D. Petri maxima depositum esse, vacante per menses quatuor sede; donec Bruno ex Comitum Brettheimiorum ad Nicrum familia, Cleri populique Trevirensis delectus suffragiis, ab Henrico, ut schismatis consors erat, probatus, annuloque & pedo, uti ajunt, investitus est, à schismaticis quoque Episcopis Moguntiae, Henrico præfente consecratus. Sed, admissa dignitate, haud leviter deinde animum pupugit infelix ab Apostolica Romanorum sede divulsio, quam iteratis in Henricum ejusque fautores diris Paschalis II. Pontifex in pertinaces haud ita pridem strinxerat. Igitur, quâ conciliari viâ posset, intentus animo, Romam ipse se, tam ad subjectionem profitendam, quàm impetrandum pallium conferre statuit. Utque Egelberti acta improbare se testaretur, ab officiis dimovit, quotquot sacros ab eo ordines percepissent, nisi qui summæ sedi obedientiam promitterent. Et Henricus Rex Romanorum constantiâ, in repetendo nuper anathemate, consternatus, fluctuabat animo, perque Einhardum Herbipolensem Episcopum Moguntiae, post Christi Natalem, vulgari jusserat: Henrico se filio traditurum imperium, religionisq; causâ, peregrinationem ad sepulchrum Servatoris nostri suscipiturum. Quæ tamen ad populi procerumque captandam magis gratiam, quàm accepta fuere, quàm ex animi sententia vulgasse eventus docuit.

Interea Bruno, hac dissimulatione ad rem suam usus, Romam se contulit, primis salutationis honoribus à Paschali egregiè cultus; sed mox in concilio Episcoporum, ad dicendam causam adesse jussus. Ut, quâ lege fretus, anulum baculumq; cum amplissimi Sacerdotii juribus ex manu Laici Regis admittere non

Egelbertus
moritur in-
certo exitu,
cui Bruno ab
Henrico sub-
stitutus est.

1102.

An. Ch. 1103.

Henricus
terretur Ro-
manorum in
anathemate
iterando
constantia, &
simulat pœ-
nitentiam.

1104.

Bruno Archi-
episc. Romæ
pœnitens
conciliatur.

refugisset, ac subinde & clericos sacris initiare ordinibus? Ad quæ cum submissè reponeret; quod auctori-
 ti Romanæ sedis, ejusque arbitrio omnia deferret. Præ-
 teritorum graviter perstrictus, sacrisque abstinere ius-
 sus. Cum tridui piaculum subjisset, Episcopis interce-
 dentibus, restitutus ea lege officio est: ut triennio de-
 inceps, ad contestandam delicti pœnitudinem, sacris
 absque dalmatica veste operaretur. Quam ipse deinde
 legem, in magnâ sacrorum frequentia, religiosa de-
 missione atque erga Apostolicam sedem observantia;
 executus est. Majori reparati dedecoris gloriâ, quam
 admissi ignominia. Certè Treviros reversus, ornatu-
 que concessio Romæ pallio, seduli Pastoris muneri acco-
 naviter, partibusque omnibus, ad religionem, schisma-
 te lapsam, charitate rursus instaurandam se impendit:
 ut ipse populum non exemplo minus vitæ, quam ver-
 bis pro concione, ad quam dicere solitus, ardentibus
 inflammaret. Unde, in Commentario Epitaphii lan-
 storum eidem inscripto, Theofridus, Epternacensis hoc
 tempore Abbas, sic in proœmio operis eundem affa-
 tur, seque eidem submittit: *Olive uberi, pulchra, spe-
 tiosa, fructifera in domo Domini S. Trevirica sedes Ar-
 chipræsuli Brunoni, oleaster aridus, Epternacensis cano-
 bii Hegumenus Theofridus, quem deinde coronam totius
 us Cleri, signaculum similitudinis Dei, sapientiâ & de-
 core præstans, nuncupat; ut nisi eximium his laudibus
 extollere principem, vir adulationis expers, non posse-
 rit. Procul ab iis, qui dum alios immerentes oratione
 instructâ ornant, seipsos dedecorant.*

Laudes illi-
 us.

ἡγούμενος
 ductor.

An. Ch. 1105.
 Germania
 Principes Ca-
 sari propter
 contumaci-
 am abjecto
 Henricum
 fil. Ecclesiæ
 conciliatum
 substituerunt.

Diversus animi à laudato hoc Principe Imperator
 Henricus, cum pristina vitæ flagitia pertinaciâ schi-
 smatis cumlaret, Proceres hanc, filio ejus Henrico in
 regnum substituto, quo levius Patrem ferirent, abru-
 pendam esse statuerunt. Quare filius per Gebhardum
 Constantiensem Episcopum legatumque Apostolicam
 Pontificiæ auctoritati, Ecclesiæque communioni adpre-
 ctus. Ruthardo Moguntino Archiepiscopo suffraganeo

remp. administrat, Bavariamque, Sueviam, Saxoniam, Franconiamque, adulterinis Episcopis submotis, aut conciliatis, obsequentem sibi, Romanæq; sedi habuit. At senior, collectis quantum licuit copiis, filium in Noricum usq; secutus, cum ad Regini amnis ripam opposuisset militem, eoque ad natum inclinato, se proditum animadverteret, aliquo suorum dilapsus comitatu, Confluentiam apud Treviros confugit. Natus armorum metu solutus Moguntiam descendit, Bingæque cum Patre amicè congressus, nihil aliud se à Patre postulare, quàm ut in gratiam cum Ecclesia redeat, submissè testatur, ceterà se parenti obsecuturum pollicitus, in hoc Deum sibi ante parentem esse. Imperator, cum sine Principum conventu hac in re nihil constitui rectè posse affirmaret, filium facilè consentientem habuit, comitiaq; utriusq; voluntate indicta sunt.

Per Natalitios igitur Christi dies, celeberrimus post hominum memoriam Germaniæ Principum conventus, ingenti omnium expectatione, Moguntiæ colligitur, novi anni auspicia, novis consiliis consignaturus. Ubi Seniori etiamnum inflexibili adversati omnes sunt: exaggeratâ, & damnatâ unius præcipuè capitis in schismate contumaciâ, nullis hactenus totius imperii detrimentis flexâ. Contra quæ dum irarum plenus Henricus fremeret, nullo argumento, aut spe poenitendi Ingelheimii consistens, per submissos à Comitibus Principes Augustalia ornamenta, vel invitus, ponere, coronamque, sceptrum, crucem, lanceam, & gladium filio indulgere coactus est. Quibus Moguntia Henricus V. Junior, lætis omnium votis, promptisq; suffragiis inauguratus est, regnumq; à legatis Pontificiis assertum est. Sed & decreta ad Paschalem perquam honorifica legatio: cujus princeps Bruno Trevirorum Archiepiscopus, tum deinde ceterarum imperii regionum alii principes, qui ad res Ecclesiasticas per Germaniam sanctius ordinandas & consilium summi capitis, & præsentiam ejusdem trans Alpes requirerent. Quos ut

11061

Comitiis
Mogunti-
nensibus
Henricus
V. inaugura-
tur.
Bruno Arch.
Romam le-
gatur, cum
aliis.

Z 5

Henri-

Infidis ab Henricus Exrex averteret, per Adalbertum factiosum
Exrege Hen- hominem Tridentinis præpositum effecit. Hic enim
rico Bruno Tridentina in urbe captos, contra jus gentium carce-
cum reliquis ribus ignominiosè conclusit, donec Welfo Bavarie
legatis capi- Dux, armatâ manu, Castellum urbis aggressus, expu-
tur, liberq; gnaret, interceptisq; libertatem redderet. Quorum
Trevirim re- cum pars evasisset, legatione jam mutila omniaq;
dit. Bruno Trevirim ad suos revertit. Inter quæ Henri-
cus Senior cœptam discordiarum telam pertexens, Hen-
ricum Limburgium Lotharingiæ inferioris à se benefi-
cio ornatum, cum ingenti secum milite traxit Leodi-
ensi Episcopo suffragante, Bonnam, Coloniam, ac Ju-
liacum firmis munit præsidiiis. Et impiger ad hæc filius
trajecto Rheno, licet aliquam ad Vifeti pontem acce-
pisset à Patre cladem, cum tamen mox validum eidem
exercitum opponeret, mœrøre ac desperatione rerum
ictus pater, infirmitatem ac brevi mortem Leodii
VII, idus Augusti oppetiit. Unde cadaver Spiram de-
portatum, obscuroq; sine exequiarum honore, loco
conditum, illacrymabile jacuit. Spectaculum morta-
libus, quàm malè perituris inhiantes bonis, negligent
*immortalia, & dum honores immodicos sectantur, ho-
norem sæpe omnem prodigant.*

Limburgen- ricum Limburgium Lotharingiæ inferioris à se benefi-
sis Comes cio ornatum, cum ingenti secum milite traxit Leodi-
Exregi Hen- ensi Episcopo suffragante, Bonnam, Coloniam, ac Ju-
rico, adli- liacum firmis munit præsidiiis. Et impiger ad hæc filius
stans, hoc trajecto Rheno, licet aliquam ad Vifeti pontem acce-
mortuo, Lo- pisset à Patre cladem, cum tamen mox validum eidem
tharingiâ in- exercitum opponeret, mœrøre ac desperatione rerum
feriori exci- ictus pater, infirmitatem ac brevi mortem Leodii
dit. VII, idus Augusti oppetiit. Unde cadaver Spiram de-
Mors Henrici portatum, obscuroq; sine exequiarum honore, loco
in gloriâ. conditum, illacrymabile jacuit. Spectaculum morta-
libus, quàm malè perituris inhiantes bonis, negligent
*immortalia, & dum honores immodicos sectantur, ho-
norem sæpe omnem prodigant.*

Limburgius, qui pertinaciam senis armis juverat
auxiliaribus, gratiâ illius gratiam amisit ceterorum,
procerumq; judicio reus majestatis declaratus, Lo-
tharingiæ inferioris ducatu excidit, quo Godefridus
Lovaniensis Comes donatus, Brabantinorum hunc Du-
cum posteritati transfudit.

Henricus V. exinde Imperator, ut ætate etiamnum
magnarum rerum incapax, ita Brunoni Trevirensium
Archiepiscopo, celebratæ prudentiæ religionisq; viro
commisus est, ut sub hoc Rectore peritius regeret.
Huic igitur velut Dictatori jus omne traditum, quod
tamen in rebus arduis ex Principum consultis libratum
erat. Et Bruno sanè fluxam adolescentis ætatem, ma-
turâ prudentiâ, optimisq; sustentabat artibus, tam re-
gendo

Lotharingia inferior Bra-
bantinis Du-
cibus con-
stanter cedit.
Bruno Archie-
pisc. Henrici
V. Junioris
tutor & im-
perii admi-
nister.

gendo Cæsari, quàm imperio idoneus, ut hujus institutionis fructum Ecclesia & resp. speraret amplissimum.

1107.

Jam annus duodecimi seculi volvebatur septimus, quando ad propriam diœcesin ritè ordinandam conversus Bruno, Synodum Trevirim indixit. In qua frequens sacri profaniq; ordinis nobilitas, ac, præter Ecclesiasticos proceres comparuit, Sigefridus Comes Palatinus, Ecclesiæ Trevirensis Advocatus. Henricus Comes Limburgensis, Wilhelmus Comes Lurzelburgicus, Theodorus de Ara, Adelbertus de Dille, Emicho de Schmitburg, Ludovicus de Arnstein, Gerlacus de Romersdorff, Adelbero de Daun, Hermannus de Virnenburg, Simon & Adelbero de Mailberg, Hesso de Rutig, Wiricus de Walecuort, omnes Metropolitana Trevirorum Ecclesiæ, fide stipendiisque, aut feudi titulo honoribusq; devincti. Quorum pleræque hoc tempore stirpes exaruerè. Ut non solum homines, sed ipsæ etiam cum iisdem sublatae progenies, arcesq; , & evanida marmora nos mortalitatis admoneant, qui *dum indies morimur, vivimus tanquam non morituri.*

Bruno comiti
Treviris
subjectorum
cogit, pro
Diœcesi re-
ctè admini-
stranda.

In his comitiis Springirsbacense Monasterium B. Augustini Clericis à Benigna vidua recens erectum, haud procul à Mosella ad salientem rivum, infra Claufam, Episcopali jurisdictioni subiectum est, eà lege, ut coenobitis potestas Abbatis legendi constaret, quem consecraret Episcopus. Quod benevola Procerum assensione anno salutis MCVII. firmatum, decimarumque tam in frugibus, quàm pecoribus onus, Brunone donante, remissum; fasq; Advocati, ex quavis familia sumendi datum est. Quem tum quidem cum Principis assensu Sigefridum Palatinum esse voluere, pium simul potentemq; ad Lacum id ætatis Comitem. Benigna ipsa se juxta, in solitudinem ejus silvæ, à Religiosis viris instruenda, collocavit, geminosq; liberos Deo quoq; in holocaustum incruentum obtulit, filium Richardum Springirsbacensibus, postea loci Abbatem, Tenvidem verò filiam Parthenoni Andernacensi, & ibidem (quæ erat

Springirsba-
cense Mona-
sterium no-
bilitium Ca-
nonicorum
fundatur.

Benigna post
impensas
opes, se libe-
rosq; religio-
sæ vitæ addi-
cit.

erat nobilissimi generis virtus) gubernationi demum adhibitæ. Ex tam sanctis autoribus, & principiis hoc Monasterium nobilium Clericorum emerfit, ut, nisi posteritas indigna degeneret, horum vitæ morumque vestigiis sit insistendum.

Sanctorum
Reliquiæ
Treviris in
Saxoniam
transferun-
tur.

SS. Modoal-
dus & Le-
gontius Ar-
chiepisc. cum
aliis SS. Offi-
bus, trans-
lati.

Magna, liberalitate nescio, an profusione, Bruno Archiepiscopus hoc eodem tempore Sanctorum Reliquias Treviris in Saxoniam transferendas Theitmaro Helmvardeshusano Abbati indulfit. Episcopo Paderbornensi locus patebat, gratiamq; Brunonis Abbas illam occuparat, quâ honestius ille ad impetrandum, quàm Bruno ad largiendum usus est; quod cum illius in Sanctos amore, hujus quidam neglectus jungi videretur. Nam *quo facile caremus minus carum esse creditur.* Duorum verò Episcoporum sanctitate apud Treviros celebrium Modoaldi & Legontii, seu Leontii, corpora obtinuit, lingua tamen, & corde illius demptis, ut cum istis doctrinæ & amoris suis ovibus impensæ signa, apud posteros servarentur. Accessit auctarii loco mandibula S. Apriunculi, tum geminum brachium, alterum S. Bonosi, alterum D. Autoris cum superiori capitis testa: denique dens & costa S. Beati. Quæ diversis temporibus data illataq; maximum excipientis ubique populi plausum gratulationemq; habuere, præsertim Autoris; quod unius hujus brachium, magnus par in præsidio exercitibus fore persuasum esset. Quæ se non minus nudari Treviris dolebat, quàm firmam Saxoniam lætabatur. Quod utinam gaudium apud hanc gentem perpetuum stetisset!

An. Ch. 1108.

Revocati hoc tempore Aureæ vallis Benedictini in Calabriam sunt, unde Beatrix Tusca Godefridum maritum secuta, eos duxerat, basilicâ augusti operis, quàm & Beatrix & Mathildis filia cœperat, etiamnum imperfectâ. Quod dum Otho Comes Chiniacensis gravatè ferret, Archiepiscopo Trevirorum probante Monasterium novis à se possessionibus auctum curavit, lavit, absolvitq; operibus, Brunoq; ac D. Petro Tre-
vira

Otho Comes
Chiniacensis
Auream val-
lem perficit,
& Canonicis

virorum summo Patrono, Canonicis Regularibus in Regularibus locum adscitis, subjecit. Donec hi regularum suarum tribuit. obliti, ideóq; sede exclusi, sub Adelberone Cisteriensibus Religiosis aditum fecere. Ut in aurea hac valle, multa quidem sterilia, mores tamen multorum pretiosi, ne solum ab auro nomen duceret, hucusq; provenirent.

Annus consequens, qui seculi hujus IX. est Adelbertum, Friderici Comitis Saræpontani fratrem, Henrici V. Cancellarium, Moguntinensem adire sedem, Adelbertus Regis Cancellarius ab eo Archiepiscopus Moguntinensis instituitur. morte Rutgardi vacantem, conspexit. Qui, ut adolescentis tenebat animum, ita Brunone, nec invitè, excluso moderationem illius regniq; ad se traduxit. Verum exigua tum sua gloria, tum Romanæ Ecclesiæ imperiiq; emolumento. Nam ut ipse per Henricum militæ adnotus est; ita hanc potestatem Apostolicæ sedi integrè deferendam cupido juveni non persuasit.

1109.
Adelbertus Regis Cancellarius ab eo Archiepiscopus Moguntinensis instituitur. Qui Brunone excluso Regis & imperii regimen occupat.
1110.

Luctuosa sanè Henrici in Italiam mox suscepta expeditione, quis fructus novæ institutionis esset, demonstravit. Nam ingenti trans Alpes ducto exercitu, cum rebellium aliquot urbes armorum potentiâ revocasset ad obsequium, lætus successibus, Romam imperialis coronæ gratiâ progressus, magna Paschalis populique gratulantis frequentiâ excipitur. Verum, ut ipse Ecclesiæ præfaturas sui esse arbitrii, potestatisq; laicæ esse volebat, offensus illâ arrogantia Pontifex, liberè & hanc spirituales jurisdictionem, & coronam ei negavit. Tum ille & Paschalem, & Purpuratorum Clericorum violentæ custodiæ mancipat, Romanosque, pro libertate obnitentes, magnâ strage profligat. Obten- debat, jus illud, Carolo Magno ejusq; posteris concessum, immeritò per Gregorium Imperatoribus Germanis eripi, adduxitq; blanda deniq; persuasione Paschalem, ut assentiretur, consecrandi tamen solos idoneos jure sibi Episcopisq; servato. Eaq; lege coronâ Augustali insignitus in Germaniam rediit, & Adelbertum Moguntia per anulum baculumq; dignitate Archiepiscopali ornavit.

Henricus in Italiam profectus per vim à Paschali extorquet jus investituræ. Eóq; Adelbertum inaugurat.

Verum

1112.
Paschalis
deniq; per
concilium ad
revocandam
sententiam,
& anathema
Henrico in-
figendum
adigitur.

Germani
posthac ab
Henrico rur-
sus deficiunt
in quibus
ipse Adelber-
tus ad carce-
res rapitur.

Sigefridus
Comes Pala-
tinus Mona-
sterii Lacen-
sis promotor.
Henrici quo-
que offensio-
nem incurrit.

Verum à discessu Imperatoris, cum reliqui Cardi-
nalem, qui fidem eidem non obligarant (quemadmo-
dum Paschalis aliisq; captivorum) negarent, fas Pon-
tifici aliisq; fuisse hæc indulgere Cæsari, quæ Clero
Ecclesiæque, atq; etiam populo, idoneos Pastores eli-
gendi facultatem, divino humanoq; jure concessam,
eriperent, & turpissimum simoniæ in Ecclesia vitium
stabilirent, Paschalis in Synodo CXXV. Episcoporum,
ceu vi extortam potestatem abrogavit, ac suorum An-
tecessorum anathema dirasq; in caput Imperatoris re-
torfit. Unde novi in Germania motus ac Procerum
Episcoporumq; secessio. In quibus Adelbertus ipse
Moguntinus cum esset, is velut conjurationis reus in
carcerem datus, incredibili famis tormentorumq; sup-
plicio divexatus per quadriennium totum fuit. *Exper-
tus, summum apud Principes favoris licentiæq; gradum
precipitio esse proximum.*

Neq; id solus Adelbertus sustinuit. Comes quoq;
Palatinus Sigefridus, Trevericæ Ecclesiæ Advocatus,
custodiâ quâ tenebatur, superiori anno laxatus, à ca-
lumnia suspitione ad insignem Henrici gratiam pene-
trarat; adeoque, ut erat religionis promovendæ cupi-
dus, Lacensis Monasterii, Henrici Vitrici morte defec-
ti, absolutionem urgebat. Ubi templum senis spectan-
dum turribus perfecerat, arcem etiam habitationemq;
ex opposito lacus propriam demolitus, ne quis ejus
loci incola molestiam religiosis propinquis crearet. La-
cum verò inter montes amplissimum, fecundam pisci-
bus, & per subterraneos montis canales in vicinas sele-
valles exonerantem, ut pleno semper margine incre-
menta, decrementaq; aquarum, naturæ artisq; benefi-
cio, ignoret, cum vicinis possessionibus largitus, fa-
ventem in omnibus assentientemq; Cæsarem habuit,
donec Vdalrici Saxonie consanguinei hereditatem ad-
versari sensit, ideoq; ceteris Ducibus schisma illius
derestantibus accessit. Cum quibus haud multò post,
magnis

magnis viribus incumbente Cæsare, in villa quadam per Magerum Henrici strategum interfectus est. Vir origine Saxo atq; , ut loquitur Vrspergensis, nobilissimus, & nulli suo tempore in omni probitate secundus, hocq; exitu indignissimus. *Adèd inter potentes etiam una vox meum ad omnem amicitiam dissolvendam potens est.*

Ceterum vix Trevis perfidiam schismatis excluderat, cum Berengarii sese error sacramentarius in hanc diocesim infundebat. Duo presbyteri Fridericus & Dominicus Ivodii, ditionis Lutzelburgicæ oppido, vix hoc clandestinis sparserant conventibus. Unde mox à Brunone, cum Durando & Hamelrico plebejis ejusdem sectæ promotoribus Trevis ad examen tracti sunt; In quo dum Fridericus liberè præfracteq; errorem tueretur, atque ad publicam etiam disputationem provocaret, hæc illi concessa, parum ex voto fluxit. Cumq; manifestis, ex D. Augustino, quo potissimum nitebatur, vinceretur sententiis, pertinaciterq; obnixus, multitudinis in se indignationem concitasset, vix fugâ locum reperit salutis. *Quamquam salus hominis existimari non potest in pertinacia flagitii effugium reperisse.*

Dominicum attinuere : non minori tamen illusionem. Nam metu imminentis periculi consternatus, sese averfari atque ejurare hæresin professus est, ideoq; ad sacrificandum admissus, cum se Christi verum corpus sanguinemq; agnoscere sub symbolis, Brunoni adjutanti contestaretur, innoxie discessit; sed liber ad hæresos perfidiam rediit, utq; hæc cum aliis plerumque vitis conciliatur, in adulterio haud multò post reperi- tus, capitis supplicio vitam flagitiâq; abruptit. Uni Durando abjuratam hæresin constanter displicuisse animadversum est. *Tantò facilius est errorem discere, quam dedoceri.*

Hic Zelus in Brunone laudem habuit, uti & illa munificentiâ, quâ basilicam Paulinianam nuper incendio haur-

Berengarii
hæresi infecti
à Brunone
comprehenduntur, di-
verso eventu.

Bruno Eccle-
fiis unâ ma-
nu largitur,
alterâ aufert.
haustam, ingenti rursus sumptu eduxit; sed quod
ejusdem quoque bonis Lesuram Macharamq; decer-
psit, hoc reprehensionem non effugit. Par in Hon-
cense cœnobium hinc ad opem præstandam liberali-
tas: inde ad opes decerpendas libertas fuit. An quod
ex alieno promptius sit esse liberalem? an quod infra
benefaciendi voluntatem facultas esset? certe pretiosa
templorum ex auro argentoq; subduxisse vasa pro-
priaq; impendisse dignitati sustinenda memorant, atq;
hanc posuisse sua in gloria maculam. Sed & Maxi-

S. Maximini
prædiis ma-
num admo-
vit. S. Arnul-
phi Abbatia
in vicem col-
latâ.
NB. Beren-
gosum Abba-
tem malè ab
aliis seculo
6. collocari.
S. Autoris
Reliquias
cum aliis
Brunsvicensi-
bus indulget.

miniani illum cœnobii bonis, veterum Archiepisco-
porum more, admovisse manus, satis ex literis Henrici
V. liquet. Quibus, in compensationem ereptorum,
Metensium Abbatia S. Arnulphi donatum Archimar-
dritam, (qui tunc Berengosus, libro de S. Cruce edito
memorandus, fuit) volebat investiri. Et alia rursus
ejusdem beneficentia, in Sanctorum Reliquiis tradu-
cendis, censuram non effugit: Cum Gertrudi, illustri
Saxonum feminae, Henrici a Norheim Comitum viduae,
pietatem viri, Bursfeldensis Monasterii fundatoris, amu-
lanti, S. Autoris Trevirorum Episcopi corpus, unaque
Thebæorum militum duorum ossa obtulerit: quæ ab
illa Brunsvicum translata, cum ante urbem hæssissent
immota, istic BB. Ægidio & Auctori Templum Mona-
steriumq; excitatum est: ubi magnam repente loco con-
ciliarunt religionem. S. Autore frequenter afflictis in
rebus præsentem invocantibus opem præstante. U-
idecirco locus deniq; murorum ambitu à Brunsvicensi-
sibus urbi sociatus fuerit. Quam licet historiam Sa-

* Ludolphus
Assis de
Translatio-
ne S. Autoris
xonius scriptor, * cum visione Gertrudis per S. Au-
torem ad se auferendum Treviris invitatae, & furo-
Reliquiarum ex basilica Benedictinorum conjungat,
priori tamen expositioni verisimilius adhæsero. Nam
ut demus cœlitus Gertrudem commonitam; hanc tra-
men rem furtim expeditam non facile credidero. Ma-
gnis honoribus Brunsvici exceptum, celebriq; basilica
& concursu frequentatum, fidem omnem meretur.

Interea dum Henricus Moguntiaē solennibus nu- An. Ch. 1114.
ptiarum cum Mathilde, Henrici Regis Anglorum filia, Colonia
vacat, Fridericus Archiepiscopus Coloniensis aliis jun- Henrico ad-
ctus Principibus, quibus tamen Bruno se subtraxit, con- versata fru-
silia de Imperatore ad Romanæ sedis obsequium co- stra obside-
gendo ineunt. Quo cognito Henricus raptis, quos in tur.

Frisios destinaverat, copiis Coloniā obsidione, ve-
rū irritā, oppugnat; Haanis interea Hassiæ seu Cat-
torum populis, Limburgenses ad Loganam fœdē de- Limburgen-
populantibus; ut iceirco ejus loci Canonici ad Bruno- ses ab Hassis
nis Archiepiscopi ut Domini sui præsidium confuge- vexati Bru-
rint. Et Saxonia, Henrici quoque contumaciæ indi- nonem im-
gnata, militem scripsit, quam cum in primo armorum plorant.

1115.

conatu oppressurus properat, à Ludero, seu Lothario,
Saxonum Duce, postea Imperatore, non contemnenda
clade, rejectus est, fortissimo milite Hagero Mansfeldio,
Sigisfridi Treverici interfectore, gladiis suorum Saxo-
num, quos ducatus obtinendi ab Henrico spe relinque-
rat, perempto.

Henricus igitur deteriora veritus Moguntiam Co- Henrico Pro-
mitia Procerum in cal. Novembr. indicit, quibus jus ceres Mo-
cuique suum prosequi fas esset. Sed cum Apostolica guntiam
sedis hostem averfarentur, rari illorum definito tempo- convocati
re comparuere, Moguntinensis etiam plebs raptis mi- parere reu-
nax armis palatium circumsterit, suumq; sibi è vincu- unt. Adelber-
tis reddi Archiepiscopum postulavit; ut percussus Im- tus à plebe è
perator, Adelberti libertatem pollicitus sit, ac Bruno carceribus
Trevirorum istic præsens Archiepiscopus, obses fidei vendicatur
datæ intercesserit, ne quid gravius in Henricum desi- Brunone in-
gnaret. Nec multò post Adelbertus, macie ac squalore terveniēte.

propemodum confectus, luci cathedræq; suæ est red-
ditus, postquam nuperæ adulationis vitium, tam severè
expiasset. Imperator verò animadversis suorum odiis, An. Ch. 1115.
cum Brunone in Italiam, specie conciliandi sese cum Casare in
Ecclesia, transit, Friderico Sueviæ Duci summâ rerum Italiam cum
per Germaniam commissâ; quæ hinc, Adelberto in Brunone di-
gresso, Ger-
oppositum cum Principibus plerisque ruente, magnis mania tem-
per

A a

per

pestatibus
jactatur.

1117.

per hæc tempora motibus est concitata, Quibus insolitis cœlum tempestatibus, fulminibusque, atq; ignibus mediâ hieme horrendum rutilantibus, adeo diu interludit; ut velut ad extremum diem attoniti mortales hæerent.

1118.
Paschali Ro-
mæ mortuo
Gelafius suc-
cedit, contra
quem Bruno
pro Casare
fortiter sed
improbè pu-
gnat.

Bruno in
Germaniam
se recipit &
Gelafio con-
ciliatur.

1119.

Henricus
metu depofi-
tionis in Ger-
maniam re-
dit, & Tribu-
riæ spem re-
conciliatio-
nis facit.

Henricus inter agitata cum Paschali Pontifice de pace consilia, cum is negaret, citra Synodi consensum, perquam damnatus esset, restitui illum Ecclesiæ posse, deniq; hunc morte sua defunctum amisit, cui Romani Gelasium II. suffecere, qui cum Henrici ambitionem, perinde ut decessores, non ferret, ille Burdinum Episcopum Braccarensem Gregorii nomine Antipapam constituit, Brunone Trevirensi non voto tantum, sed & armis pessimo ausui suffragante. Cui cum Frangepanum familia Romæ adlisteret, bello in urbe contra Gelasium administrando Bruno præfuit, Henrico in aliis Italiae partibus occupato; ita, ut septem urbis Romanæ portas, contra irrupentem Robertum Principem Capuanum, tenuisse se constanter tuitumque, cum rei familiaris jactura, affirmet. Denique tamen Bruno, sive literis suorum qui revocabant, sive exigua facti quam speraret ab Imperatore gratiâ, offensione autem multorum certâ; sive denique conscientia fœdi schismatis, in Germaniam se recepit, ac Wormatiensi basilicæ idibus Junii consecratæ adstitit, ac Cunonis Prænestini Apostolici legati operâ Gelasio est conciliatus. Quanquam is jam Româ per Frangepanes ejectus, in Galliam ad Concilium Viennæ instituendum properaret. Ubi ad IV. cal. Febr. anno hujus seculi XIX, viabiens, Calisto II, ex Widone Archiepiscopo Viennensi, locum aperuit. Sub quo cum Germaniæ Principes Herbipolim ad dicendam causam Henricum evocarent, regnum, nisi pareret, adepturi, territus ingenti celerritate ex Italia adfuit, seque Triburiæ eisdem congregatis stitit. Ubi, quod spem pacis cum Ecclesia, Rhemeni Synodo ad hoc indicta per Pontificem, faceret, sibi que priscos sustinendæ majestati reditus fisci postulasset, utriusq; rei expectacione discessum est.

Jam ad Rhemenſe Concilium undique conſuebant
 Epifcopi, Brunone Trevirorum quoque cum ſuis ſuffra-
 ganeis præſente, quando Caliſtus XIII. cal. Novemb.
 cum CCCXXVI. Epifcopis Synodum auſpicatus, fru-
 ſtra Henrici obſequium præſtolabatur. Igitur repetita
 deſceſſorum ſuorum in perverſum caput execratione,
 poſt XII. dies Concilium dimiſit. Bruno tamen Ponti-
 ficem Auguſtodunum ad celebrandum Chriſti Natalem,
 ſecutus, pro antiqua ſedis ſuæ dignitate ſtabilienda con-
 tendit. Quam hinc Adelbertus Moguntinorum præ-
 ſul, legati Apoſtolicæ titulo ſeſe in jura Trevirenſium
 inferens: inde Stephanus Barræ Comes Epifcopusque
 Metenſis, pallio & Cardinalitio honore, (ut Pontificis
 Neſos erat) fretus, negato obſequio, ibant imminutum.
 Bruno igitur hærens lateri, Cluniaci veterum privile-
 giorum vim poteſtatemque aſſertam; pontificio diplo-
 mate, III. Non. Janu. munitam accepit; his verbis: *Perſonam tuam à cujuſlibet Legati poteſtate abſolvimus niſi forte à noſtro latere dirigatur. Et aliis literis: Legi-
 timum, perpetuumque manere ſancimus, ut videlicet Tre-
 virenſis Eccleſia ſuper tres civitates Metim, Tullum, &
 Viridunum Metropolis habeatur; & ipſarum civitatum
 Epifcopi eam matrem & magiſtram, ſalvâ in omnibus Ro-
 mana Eccleſia autoritate, ac reverentia, recognoſcant.*
 Porro tibi tuique legitimis ſucceſſoribus, frater in Chriſto
 chariſſime, uſum pallii confirmamus & ex Apoſtolicæ ſedis
 libertate jumento purpura inſtrato * per conſtitutas Eccle-
 ſiaſtiones vehi, atque ante vos Crucem deſerri, concedi-
 mus, ſicut & prædeceſſores noſtros tuis conſtat prædeceſſo-
 ribus conceſſiſſe.

Hinc Romam lætis omnium votis Caliſtus ſubiit,
 Leone Frangepane cum tota gente, Petro Columna
 aliisque ex nobilitate obſequiis, impigraque parendi
 voluntate, ut ipſe ad ſuum Treviros Legatum ſcribit,
 paratis. Burdino verò Antipapæ à Romanis intercepto,
 pro tiarâ cucullus monachalis, Cavenſi in Monafterio,
 impoſitus eſt, opportunum ſuperbiæ remedium.

Henricus in
 Rhemenſi
 Synodo fru-
 ſtra exſpecta-
 tus rurſum
 excommuni-
 catur à Cali-
 ſto.

1120.

Bruno adver-
 ſus Prælatio-
 nem Mogun-
 tini, & exem-
 ptionem Me-
 tenſis Epifco-
 pi, diploma
 Papæ impe-
 trat. Simul-
 que purpuræ
 in equo
 uſum.

* quod alibi
 dictum,
 Nacco vehi
 παρὰ τὸ
 ἄλλο

An. Ch. 1121.

Bruno Chorum S. Nicolai excitat.

Brunoni ad suos reverso curæ fuit, ut occidentalis, quæ ad atrium summæ ædis est, pars in chori speciem educta, D. Nicolao, arâ eidem positâ, cum ipsius aliisque Sanctorum Reliquiis, solenni ritu, consecraretur. Quam, dum hæc scribo, Carolus Casparus à Petra Archiepiscopus Trev. instauratam, egregio intus, cum figurati fornicis, tum lateralium sedium, marmoreique altaris opere illustravit, suoque ad pedem chori sepulchrali monumento conclusit, pretiosâ, etiam dum viveret, mortis memoriâ.

Henricus denique minis Dei hominumque territus se Wormatiæ submittit legatis Pontificis.

1122

Anathemate cum schismaticis solvitur, postquam investituræ renuntiasset.

Denique Henricus Imperator infelici rerum successu, Principum & populorum adversus se conjuratione, celestibusque prodigiis ac tempestatibus, quæ superiori anno, etiam glacie de cælo tantâ mole fusâ, detonuerunt, ut ædificia apud Treviros Junio mense ab imis fundamentis concussa sint, tandem consternatus, duraque contritus mente, Herbipoli in Comitibus Principum se ac Pontificis arbitrio obtulit. Qui cum tres à latere legatos in Germaniam destinasset, coram his Wormatiæ anno salutis MCXXII. conciliatio instituta est, & ipse IX. cal. Octob. cum tota schismaticorum multitudine lustratus, vinculisque anathematis solutus est, postquam investituræ per annulum baculumque renuntiasset, liberâ electione & consecratione Ecclesiis relicta, indultumque vicissim Cæsari esset, ut *saniori eligentium parti assensum & auxilium præbeat. Electus autem sceptrum ab eo regalia accipiat, intra sex menses conferenda.* Ita populorum ingenti lætitia, post infelix quinquaginta annorum dissidium, pax denique tranquillitasque Ecclesiam inter imperiumque serenior affudit, multisque fracta locis, velut post diuturnum morbum religio vires reparavit.

Wilhelmus Comes Lu-

Sed apud Treviros hæc non parum insolentiâ Wilhelmus Lutzelburgii, qui ex Comite Conrado successerat, debilitata, jacebat, cum is, prædatoriâ hominum stipatus manu, sacra ac profana per diœcesin jura perfundaret, Brunonis ad hanc audaciam senio absentiaque

fretus. Ergo monitum hominem abstinere violentiâ
 aut justam ultionem exspectare jubet. Qui, cum ad
 imbellem hoc tonitru non moveretur, fulmen excommu-
 nicationis in illum adhærentesque publicè distringit.
 Quo ille ab Ecclesiæ, ceteri ab ipsius, ceu diris devoti,
 consortio arebantur. Quod anathema dominicis qui-
 busque diebus pro concione iterari recitando iussit.
 Quo tantopere, homo ceterà dissolutus, cohorrui, ut
 literis submissionis plenis, se ad omne Archiepiscopi ob-
 sequium, armis positis, demiserit.

Bruno verò, hac defunctus curâ, se totum religionis
 addixit studiis, ut rependeret, siquid in eis, dum Henri-
 ciano favebat schismati, malè esset peccatum. Noctur-
 no igitur silentio Sanctorum obire monumenta, co-
 rumque se impensè intercessioni, tanquam Dei amicis,
 committere, quò brevi moriturus eorum possit confor-
 tio sociari. Quin & asceteria religiosarum obire do-
 mum, earumque benefactis opem in supplicatione me-
 reri. Ut indignitatem suam apud Deum aliorum digni-
 tate suppleret. His & munificentiam in sacra loca addi-
 dit, Spirensis diocesis, patrio in agro Brettheimien-
 sium, nobili Monasterio Odenheimio, fundis villisque
 locupletissimo, exornavit. Cujus Abbatem cum Mo-
 nachis ætate sua Tritheimius ad secularium Canonicorum
 transisse libertatem, Româ magis indulgente, quàm
 probante, conqueritur. Ludit de Abbate sic quidam
 Poëta:

Deposui Benedicte tuam, rapuique Petrinam

Vestem, sic Ditem fallere posse ratus.

At mihi nil prodest vestis mutatio; nam me

Prodit calvities, & mea lingua levis.

Quæ tamen Brunonis, ut consiliis adversantur, ita
 beneficentiæ non derogant. Apud Treviros idem S.
 Eucharii, sive Matthiæ, cœnobium interrudera pæne
 subsidens, à fundamentis lapideo & nobiliori opere ex-
 citare aggressus est, Eberhardo Kambergensi, spectatæ
 religionis Abbati, id suo ex ære negotii committens.

Aa 3

At va-

tzelburgius à
 Brunone per
 excommuni-
 cationem ad
 officium re-
 vocatur.

An. Chr. 1123.

Bruno im-
 pensè pieta-
 te studet.Monaste-
 rium Oden-
 heimense a-
 pud Nemetes
 excitat.Quod postea
 Canonicis
 cessit.

1124.

At valetudo ingravescens, morte ad VII. cal. Maji anni MCXXIV. infecuta, absolutionem operis ad posteros transtulit. Sed Paulinianæ ædis restitutio, jam ante liberali sumptu curatâ erat. Tum verò per eundem S. Florini apud Confluentes basilica, quadrato Saxo ad eam molem dignitatemque, quam vidimus nuper ante incendium emerferat: hospitalitatis sede juxta illam excitatâ, quâ multorum inopiæ ærumnisq; benignè consuluit. Ut qui tanta profusione sua in Dei honorem erogasset, hujus perquam honorifica inter homines, mors Spiræ Trevisque celebrata fuerit, utraq; diœcesi pro mortui corpore piè decertante. Quod tamen Trevirica ædes haud procul ab Egelberto completa est.

**S. Florini Ec-
clesia & Ho-
spitale ab
eodem ere-
cta.**

**Godefridus
Decanus
summa ædis
Archiepisc.
substituitur.**

Bimestre otidiumque inde fluxerat, cum Godefridum majoris Ecclesiæ Decanum, & nobili apud Leodios ortu, & raris corporis animique commendatum dotibus, Antistitem Clerus elegit. Qui Wormatiensidein, ut creditur, Episcoporum conventu solenni consecratione inauguratus est. Quo tempore & Aureæ vallis Ecclesia sacris ritibus, ad Godefridi mandatum, per Henricum Viridunensem Deiparæ est dedicata, &

An. Ch. 1125.

**Schonaugiæ
Monasterium
virorum & m
virginum, in-
stituitur.**

duplici Schonaugrensi Monasterio, altero virorum, altero virginum, in Lurenburgensium Comitum agro, diœcesis ad religionem exulta est. Hilduini, primi istic Abbatis, auspiciis, per Ruberti Comitis auxilia promotis. Parthenonem S. Virgo Elisabetha Schonaugiæ, à loco dicta incoluit, quæ historiam S. Ursulæ, undecimque asseclarum virginum millia, objectis ceclitus visionibus, illustravit.

**Godefridus
à Clero op-
pugnatur.**

Serena Godefridi exordia, nova repente tempestas dissidentis Cleri excepit. Hic enim electionem ut vitiosam criminari, aliq; sua vertere suffragia & consilia orsus, quò minus in gravi jam ætate obtreçantem Godefridum expertus est, tantò ad propositi executionem vehementius incubuit. Henricus tamen interea Rex Ultrajecti XII. cal. Junii mortalia reliquit, ac Gibe-

linorum familiæ stirpem, ex qua Conradus & tres Hen-
rici, improbis abrupti. Cui Luderus, exin Lotharius Henricus
dictus, è Saxonum gente Dux successit. Conradoq; Rex moritur
& Friderico Sueciæ Ducibus Henrici Sororis nequic- Lothario su-
quam obnitentibus, quod se, & propinquos sangvine, beunte.
& insignium Imperii possessores esse, jactarent. Sed
illum Principes, licet invitum, unctioe & coronâ,
per Fridericum Colonensem impositâ, Aquisgrani do-
narunt.

Hinc profectus in rebelles Bohemos, minus felici 1126.
expeditione, movit, Principum magis perfidiâ, quàm
sua virtute destitutus. Moguntiam subinde redux Gul- Ecclesia S.
tzianam apud Confluentes Ecclesiam, D. Servatio sa- Servatii Gul-
tram, Hersfeldensibus religioso haftenus jure subditam, zæ Trajecten-
permutatione bonorum institutâ, Trajectensi Clero ditur.
consignavit.

Per idem tempus, cum Trevirensis Cleri factio 1127.
Godefrido adversa, in Meginerum sui ordinis virum Meginerus
nobilem, & consiliorum fautorem tota propenderet, pro Godefri-
Godefridus rarâ modestiæ, & amatæ demissionis laude, do eligitur.
affectanti splendidas hæc Archiepiscopalis dignitatis
curas ultro cessit, majoremque in honore posito, quàm
admisso Meginerus commendationem habuit. Licet
suis hic moribus indignus minimè videretur.

Innovatis ergo Cleri suffragiis in sedem receptus,
Wilhelmum Lutzelburgicum iteratis diocesisin Treve- Wilhelmum
nicam è castello Bunmageno excursionibus vastantem, Lutzelburgi-
cum robore lectæ militiæ aggreditur, utque inexspe- cum celeri
ctatâ castrum vi adortus est, ita primo impetu tenuit, expeditione
subinde graviora formidantem Comitem ad pacem ha- subigit.
buit inclinatum: Sapientisque juxta ac fortis in bello
Ducis partes explevit, qui celeritate sæpe conficit, quod
longo ambiguoq; Marte vix esset exspectandum. Ni-
hil in bello felicius est victoriosa brevitate, quàm minimis
impensis damnisq; pax laesa reparatur.

Alterâ ejusdem Megineri Archiepiscopatus feli-
citate beatus fuit: Iteratâ videlicet S: Matthiæ inven-
tione,

Iterata S.
Matthiæ in-
ventio, mul-
tis prodigiis
celebrata.

tione, maximis cœlestium operum prodigiis honorata. Etenim, ut præstantissimæ ferè Sanctorum Reliquiæ, ne furtim raptimve amittantur, in abstrusa, nec nisi paucissimis, juratoque silentio obstrictis, nota latibula reconduntur, parte aliqua ad venerationem publicam relicta; sic deniq; morte paucorum illarum quoque latebræ ignorantur, nec nisi inexpectata ac divina plerumque dispositione reteguntur. Idque eventu hoc tempore manifestò constitit: quando Eberhardus Abbas cœpto à Brunone insistens operi, ad dilatandos suffulciendosque templi fornices, sacram Dei Genitricis aram amolitur; illâ jam spe incitatus, quam hinc cœnobita fecerat, qui è mediis Monasterii septis novam raro fulgore emicare stellam conspexerat, alterque Divi venerationi deditissimus ab urbe civis, qui B. Apostolum pretiosa in chlamyde juxta aram cubare, subterq; limpidissimum prosilire ac latè sese effundere fontem per somnum viderat, unde quotquot hausissent infirmorum, repentè sospites existerent. Nec fefellit exitus. Nam dum interiora terræ viscera fossores subeunt, ecce loculum ex plumbo reconditum, cui palmari magnitudine marmoreus impositus, hac epigraphe, lapis: **B. MATTHIAS APOSTOLUS.** Tum enim vero exultare gaudio universi, & repentinâ, (ubi fama vulgaverat) convenarum, seu religionis, seu valetudinis gratiâ affluentium, multitudine locus frequentari; tam salutari patrociniò, ut quotquot pæne morbis incurabilibus afflicti supplices accederent, sanitate sperata freti redirent. Crevitque remediorum exemplis fiducia, ut jam non solum pro ægris salutem; sed pro mortuis etiam vitam exorarent. Ita Lambertus, aquariz ad S. Martinum in urbe molæ curator, Wernerum filiolum undis haustum amiserat. Quem, cum voto ad D. Matthiam factò precatur, ut si non vivum, mortuum saltem recipiat, scaphâ per Mosellam exploratori circumlatus, denique fluitantem manu super aquas (quâ bacillum comprehenderat) erectâ, sed jam aquis præ-

Plures mortui ad vitam revocati.

focatum, reperit. Hunc cum desperatâ vitâ ad funus pater componit, versâ tamen ad Apostolum mente pro salute obtestatur: apertis puer oculis videre ac vivere, parentesque inexpectato perfundere gaudio cœpit. Qui tamen non ingrati sic receptum Apostoli deinde obsequiis, in cœnobio, manciparunt. Neque hoc D. Matthiæ in mortuos beneficium adedò singulare fuit, ut solum esset. Adolescens ex vico Temelza eodem Mosellæ raptus gurgite, jam biduo extinctus Matrem reliquerat viduam, orbitate ac senio afflictam. Quam dum Apostoli ope imploratâ vicini solantur, mox ipse præsentiori solatio vivens, progressusq; obviam, filius erexit. Sic apud Ubios in villa S. Severini puer lethali consumptus morbo, jamq; pro exequiis depositus, ad patrociniûm S. Matthiæ invocatum, in pedes sese, territis ac fugientibus qui in pervigilio aderant, vegetus extulit, horrore mox in gaudium applausumq; verso. Hæc ex multis, cum longum sit per omnia salutis beneficia, id temporis diversis impensa, progredi. Quæ, ut Lambertus ejus loci & temporis cœnobita præsens, chartâ complexus est; ita & in se expertus; cum molestis acutisq; ab eodem se Apostolo febribus liberatum testetur; fidem historiæ non scripto tantum, sed & exemplo facturus. Mireris, si præcípites etiam casus Apostoli invocatione innoxios fuisse memorem. Immo Punderchii pagi agricola, à Brunichone Lutzburgico prædone captus, postquam ad vota D. Matthiæ facta dissiliissent, quibus vinculus tenebatur, catenæ; se ejusdem fretus patrociniû, ex alto dedit murorum præcipitem, illæsusque decessit. Alter per virum nobilem, viribusque, ac mole membrorum ferocem, ipse longè impar, ad duellum impulsus; cum jam excusso ab hoste clypeo nudus staret desperatusque, implorato Apostoli auxilio, tam validè clavam hostili impegit capiti, ut ictu unico exanimaret; victorque, ceu David alter, à Goliatho, rediret. Nihil, quod difficile mortalibus est, cœlitibus arduum relinquitur, qui solo Dei præ-

In extremo
vitæ disci-
mine servatâ.

sentis nutu, terrena moderantur, suoq; arbitrato fluctant. *Invincibilis est, qui Deum habet adiutorem. Hunc ubi conciliaveris, nullum timebis.*

An. Ch. 1128.

Meginerus! non solum pallii Archiepiscopalis honorem, sed & Romæ pallio consecrationem adeptus, ad gravissimam muneris Apostolici procuracionem adhibetur. Conradus enim Sueviæ Dux, cum adversus Lotharium, quorundam Principum suffragatione, regis titulum officiumq; invaderet, Honorius Pontifex novis seditionibus interventurus, Meginero vices, viresque infligendi anathematis in Germania rebellibus commisit. Quæ reversus imperterritè executus Archiepiscopus, Conradum frustra admonitum, execrationis denique sententiâ perstrinxit. Quo ut apud Lotharium facta gratiam, ita apud æmulos summam capiti suo invidiam contraxit. Et Treviris, licet honore ac gratulatione totius populi lætissimâ exceptus: tamen ubi dissolutos Cleri mores, auctoritate jam fretus, ad continentia leges revocare, laudatissimo religionis Zelo, aggreditur, benevolentiam illius brevi opere temporèq; profudit: & ad Godefridum jam redissent vota animique, nisi humanis illum Deus rebus subtraxisset. Nimirum *facile omnibus promptumq; obsequium est, cum alia, quam qua libenter, non imperantur. Desideratus diu esse Rector non poterit, qui inordinata suorum desideria fortiter temperantia freno restringit.*

Trevirensi Clero, ob reformationem morum ingratus.

Dux Mosellaniæ Theodorici relieta familia Monachum induit.

Nobile Theodoricus Mosellanorum Dux contempti hac tempestate mundi spectaculum edidit. Quando ab aulae familiarumque illustrissimæ splendore, ad monachalem cucullum & obscuras Mediolacensis cenobii latebras deflexit, filio Simone post se ultimo Mosellæ Duce relicto, ex quo Bertha filia Theodorico Lotharingæ, stirpis Bullionis, Duci in thalamum tradita, fecunditate sua, patris sterilitatem reparavit, gloriam verò auxit, altero Simone filio in Lotharii Imperatoris agnationem transeunte.

Porro Meginerus, cum legato Pontificio Matthæo Albanensi Episcopo, & D. Bernardo, Catalauni in Synodo, Episcoporum judicio, contra Henricum Viridunensem Præsulem instituto, adfuit. Quo is, licet regio Anglorum sanguine & virtute commendandus ex Cluniacensi disciplina prodisset, Simoniam tamen condemnatus, Episcopatu exclusus est, majoribus deinde in Anglia honoribus ornatus. *Ut felix hic ipsi castus visus fuerit, quo, tanquam excussa in terram pila, altiora est affecurus.*

Reversus Trevirim Archiepiscopus sub Andernaci mœnibus Parthenonem, Ludolphi illustris viri donatione, instruxit, nobilibusque hunc virginibus sub Canonico D. Augustini instituto victuris, & Springirbacensi Abbati parituris, commisit: ne consecratus olim religioni jam intermortuæ locus, in profanos usus transiret. Cui Richardus id temporis Abbas præter Tenvviden sororem, Magistræ titulo præfectam, Hensbertum singularis innocentiam cœnobiarcham dedidit. Quorum sub auspiciis feliciter cœpta religio hodie dum persistit. In vestibulo templi utriusque extat memoria, ubi provoluti ante Deiparæ iconem cui Monasterium templumque sacratur, hinc Hensbertus orat:

Affice me gratis, rogo te, flos virginitatis.
Inde Tenvvidis precatur:

Tenvvidis veniam, petit hic prostrata Mariam.

Meginerus postea Treviris receptus, tantis Clericorum offensionibus criminationibusque jactari cœpit, ut ad Honorium, expertæ benevolentiam Pontificem, sibi recurrendum esse Romam duxerit, & ad curandam sui Cleri improbitatem quærendum remedium. Sed enim ad graviorum illum Deus malorum experientiam refervabat, expiatorum tolerantiam quidquid ambitione dignitatis peccaverat: ut & posteri discerent cautius hos prensare honores, qui tantum oneris periculumq;

1129.

A. Meginero
aliisq; Vir-
dunensis
Præsul ob
Simoniam
deponitur.

Nobile Par-
thenonem,
juxta Ander-
nacum insti-
tuitur.

Hensbertus
cœnobiar-
cha Tenvvi-
dis Magistra.

Meginerus à
Trevirensi
Clero jacta-
tus dum Ro-
mam pergir,
à Conrado
captus, in
carcere mo-
ritur, habitus
ut Martyr.

rumq; secum traherent. Siquidem vix sese per Alpes Italiae crediderat, cum Dux Sueviae Conradus, qui successu armorum fretus jam Longobardiae, sumptâ Modocitiae coronâ, dominabatur, positus transiturum in finibus occupavit, Parmensibusque in servitum ac pignus sexcentarum, quas debebat librarum aëris, renovatâ decemviralis legis saviatâ, tradidit. Ubi decem prope mensium ærumnis ac carceris squalore confectus, oculorum lumine, ac deinde cal. Octobr. vita excidit, Martyrum à priscis gloriâ etiam donatus. Cum susceptas in causa religionis inimicitias captivitate, ac morte immeritâ luerit, honorifico per Episcopum Parmensem funere depositus.

An. Ch. 1130.

Templario-
rum apud
Treviros ho-
norum
principium

Honorius verò Pontifex hoc eodem anno decel-
sit, postquam superiori Templariorum probasset ordi-
nem. Primo Magistro militiæ, Hugone de Paganis,
Tracensi Galliarum in Synodo candidis vestito. Qui-
bus ampla deinde Trevirorum in urbe ac diocesi pa-
trimonia domiciliâq; cessere.

Romæ pro
Pontificatu
contentio,
Treviris fu-
ga.

Contentio interea de utroque Pontificatu non le-
vis fuit, Romæ ambitione plurium, Treviris subterfu-
gio. Et illic quidem Innocentio II, legitimè electo sese
opposuit Petrus Leonis, cui ille seditionis vitandæ gra-
tiâ cessit in Franciam. Hic Bruno Adolphi Comes
de Monte nepos superioris Brunonis Trev. Archiepi-
scopi, Præpositus Coloniae S. Gereonis, & Confluen-
tiæ S. Florini, omnium suffragiis electus, constantem in-
turbatum seditione ac moribus, exhaustumque Ludo-
vici Comitis Palatini Advocati immodicâ potestate
atque avaritiâ Episcopatum, venire recusavit, & ne co-
geretur Pontificis sibi adjunxerat sententiam. Jam
enim Innocentius apud Eburones, cum Lothario Epi-
scopisque magno numero collectis, versabatur, Syno-
doque Leodii institutâ, Petri Leonis sub Anacleti no-
mine sese ingerentis acta damnavit, Clerique conjuga-
severo anathemate prohibuit, Regem verò ad Roma-
næ Ecclesiæ defensionem accendit. Unde cum Lotha-

Bruno Co-
mes de Mon-
te Archiepi-
scopatum
Trev. fugit.
An. Ch. 1131.

Leodienſi Sy-
nodo Petrus
Leonis Anti-
papa damna-
tur.

scopisque magno numero collectis, versabatur, Syno-
doque Leodii institutâ, Petri Leonis sub Anacleti no-
mine sese ingerentis acta damnavit, Clerique conjuga-
severo anathemate prohibuit, Regem verò ad Roma-
næ Ecclesiæ defensionem accendit. Unde cum Lotha-

rius Matthæo Albanensi legato Pontificio stipatus Tre-
virim ante Paschalia festa subjisset, dum istic subsiste-
ret, novâq; electione hinc Clerus suos, inde nobilitas
populusque diversos produceret, itum ad Imperatorem
est, qui celebratæ prudentiæ usuque rerum peritissimum
Alberonem Metensis Ecclesiæ Primicerium edidit. Quare,
dum Clerus ad sententiam Lotharii sua electione firmandam
colligitur, Ludovicus Alberonis ingenium veritus, ut qui
Godefridi & Megineri lenitate ac indulgentiâ, ad
nimiam rerum administrandarum licentiam, abusus fuerat,
rem cum nobilitate ac popularibus subvertit, ac Lotharium
Moguntiam digressum eandem secum in mentem per
legatos adduxit. Clerum verò obsistentem, cum urbem
Vicedomini potestate teneret, vi spoliisque ad obsequium
compulit; ut nec ipse jam Albero seditiosæ gentis & reip.
curam suscipere dignaretur. Ad Pontificem igitur oppressus
sele Clerus vertit, qui Alberoni per legatum suum Rhemos
evocato, publicè in concilio, quantumvis deprecanti &
obluctanti, Archiepiscopalem habitum induit, suumque
inter Synodi proceres occupare locum præcepit, & hinc
Viennam abducto sacræ consecrationis cæremonias
adhibuit. Ludovico, inter hæc, atrocia quæque in
venturum per se suosq; machinanti.

Treviris Albero Metensis Primicerius designatur, Ludovico Vicedomino obnitate.

Albero invitatus licet à Pontifice consecratur.

Quo tempore Albertus Chiniacensis Comes, paternæ
vestigiâ pietatis secutus, Cisterciensis familiæ religiosos
septem, D. Bernardo autore, ex Trium Fontium Monasterio
in Auream vallem traduxit, primos hujus diocesis, ex
sacra hac familia, incolas. Quibus Agnete Conjuge
probante, vicina agrorum cum silvis pascuisque
attribuit. Liberalitatem hanc tamen post annum vicit
Bolso vir nobilis Trev. Ecclesiæ Archidiaconus qui non
tantum sua, sed & seipsum huic valli largitus est.

Ad auream vallem Cistercienses traducuntur.

At parum secundus hic annus D. Matthiæ apud Treviros
cœnobia illuxit. Quando ex Monachis advena, S. Agritii
Reliquiis quibusdam istic repertis, S. Matthiæ cœnobia
incendio correptum.

tim

FunReliqui-
arum puni-
tur.

S. Matthiæ
loculus im-
motus & in-
combustus.

tim transferendis intentus, dum eas scrinio abdit, incendii quoque fomitem imprudens reliquit. Quod cum hinc demum emerisset, sacrilegus advolvans erupturus reliquias, erumpente in vultum ex scrinio flamma, ceu exanimis, vultu ambusto, prosternitur, luitque infelicem conatum. Reliqua verò Monasterii recens erecti tecta ignium quaquaversum effusorum vis depasta est. Memorant, in hac confusione rerum hominumque non defuisse, qui S. Matthiæ loculum arptum transferre conati sint, at hæsisse ignota mole immobilem, nec flammis circum grassantibus quicquam passum.

Bruno Co-
mes Archie-
piscatum Co-
loniensem
cupide acce-
ptat.

Lotharius sub hæc Coloniam Ubiorum, ad Nativum Christi solennitatem, descenderat, ubi, cum pio Friderico recens defuncto Godefridum Sanctensem Præpositum elegerent, intervenit Rex, Brunonemque ex aula Pontificis advolantem, antiquatâ prioris electione, minimè hinc obnitentem, suffecit. Nimirum *ad lautiores mensas, famas aliàs sedatas, acuitur, Gloriam tamen, quàm fugiendo honores quæsierat, amittit quærendo.*

Albero regalia, licet agrè impetrat.

Lotharius hinc Aquisgranum ad Principum discedit comitia. Ubi cum Albero, regalium petendorum gratiâ, convenisset Cæsarem, negavit ille, nisi juramenti fide adhibitâ docuisset, coactum se à Pontifice pedum, accepisse, nullâ regii juris fraude. Cùmque fidenter Albero Sacramentum Regi offerret, fiducia & virtute viri motus, non annulo baculoque, ut olim, sed admoto leniter scepro jus regalium impertit.

Excommu-
nicat Simonem
Lothari-

Albero verò quis jam olim futurus esset, isticulentum in Comitibus exemplo docuit. Cum enim affinis Lotharii Simon Lotharingiæ Dux Trevirensis nuper, sede vacante, Ecclesiam gravibus divexasset injuriis, inflicto illum anathemate, ipsis Paschalibus festis palatium

palam sacris exclusit, neque illi, aut præsentia tot
 Principum, aut Imperatoris affinitas ad liberationem
 profuit; Sed Romam profectus ipsi se Pontifici ad
 dicendam causam, absolutionemq; impetrandam siste-
 re coactus est. His præludiis Albero suum muniebat
 ad Treviros ingressum, Ludovico adversario terro-
 rem allaturus prius, quàm vultum conspiceret.

*Magna pars victoria est, hostem
 perterruisse.*

LIBER